

УДК 352.08:001.891

Юлія Андріянова

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНФЛІКТІВ СЕРЕД ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Проаналізовано методологічні засади щодо досліджень у галузі наук державного управління та, зокрема, до дослідження конфліктів в управлінській сфері. Обґрунтовано доцільність застосування обраного наукового підходу до вивчення конфліктів серед посадових осіб органів місцевого самоврядування, який враховує особливості сфери виникнення конфліктів та професійної діяльності службовців.

Ключові слова: конфлікт, дослідження конфліктів, методологія, науковий підхід, посадові особи органів місцевого самоврядування, управлінська діяльність.

Постановка проблеми

Стратегія державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні визначає концептуальні, взаємодоповнювальні напрями діяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування щодо створення належних умов для розвитку громадянського суспільства [1], адже розбудова громадянського суспільства – не данина моді, а реальна потреба. Особливого значення при цьому набуває діяльність посадових осіб органів місцевого самоврядування як суб'єктів управління, які вирішують нагальні, життєво необхідні потреби громадян та гарантують стабільність розвитку територіальної громади. При цьому негативний вплив конфліктів, що виникають в усіх, без винятку, сферах суспільного буття, відчувається не лише у міжособистісних відносинах, а й у професійній діяльності службовців. З огляду на це, потреба досліджувати конфлікти серед посадових осіб органів місцевого самоврядування є актуальною і має здійснюватися відповідно до вимог сьогодення.

Конфлікти в управлінській сфері досліджували такі вітчизняні й зарубіжні вчені, як: А. Анцупов, С. Баклановський, Л. Беззубко, А. Бобро, А. Гірник, Н. Гришина, Н. Довгань, А. Ішмуратов, В. Казаков, Л. Козер, К. Константіно, В. Котигоренко, Г. Ложкін, У. Мاستенбрук, К. Мерчен, М. Мескон, М. Пірен, В. Реб-кало, Т. Сенюшкіна, О. Тертишна, В. Тимофійєв, Н. Федчун, С. Хаджиррадева, Ф. Хедоурі та ін. При цьому науковці виокремлювали певні аспекти цього явища і вивчали його згідно із власною методологією, що обирається з урахуванням конкретних особливостей предмету дослідження.

Метою статті є визначення методологічних засад, що дозволяють здійснити дослідження конфліктів серед посадових осіб органів місцевого самоврядування.

Відомо, що методологія – це система, що реалізує три функції: одержання, створення нового

знання, структурування цього знання у вигляді нових понять, категорій законів; організація використання нових знань у суспільно-практичній діяльності [4, с. 190]. За Ю. Сурміним, методологія є поліфункціональним утворенням, яке виступає як спосіб діяльності, спрямований на її організацію і реалізацію [16, с. 24–25]. Не суперечить це поглядам О. Оболенського щодо того, що методологія розширює науковий підхід, створюючи складні композиції знань з будь-яких наукових галузей та знань різного типу. При цьому методологія призначена створювати, інтегрувати і використовувати знання про знання та враховувати різноманітність і множинність позицій дослідника щодо об'єкта дослідження [4, с. 183].

На нашу думку, методологія як система знань є не тільки необхідним елементом науково-дослідницької діяльності, а й спрямовуючим вектором, арсеналом засобів, що сприяють досягненню мети дослідження.

Враховуючи те, що конфлікт – явище міждисциплінарне, варто ретельно проаналізувати існуючі методологічні підходи до розуміння та вивчення конфлікту з метою визначення методологічних засад дослідження цього феномену в управлінській діяльності, зокрема у діяльності посадових осіб місцевого самоврядування.

Методологія наукового дослідження є сукупністю систематизованих способів, підходів, методів наукового дослідження [7, с. 356]. В. Д. Бакуменко та Ю. П. Сурмін наводять такі загальні методологічні підходи до розгляду явищ у різних сферах діяльності: системний, ситуаційний, комплексний, інтеграційний, динамічний, функціональний, адміністративний, маркетинговий, відтворювальний, предметний, процесний, нормативний, кількісний, поведінковий [6, с. 240]. З перерахованого видно, що більшість наведених підходів цілком придатні до розгляду та аналізу конфліктів серед посадових осіб органів місцевого самоврядування.

Системний підхід, у межах якого будь-яке явище є сукупністю взаємозалежних елементів, може допомогти у вивченні сутності конфлікту, тому розглянемо його особливості. Як зазначає О. Ю. Оболенський, системний підхід включає такі аспекти: системно-цільовий, системно-функціональний, системно-інтегративний, системно-структурний, системно-комунікативний, системно-управлінський, системно-елементний, системно-історичний [4, с. 188]. Тому, на нашу думку, конфлікти серед посадових осіб органів місцевого самоврядування слід досліджувати з урахуванням системно-структурного аспекту, оскільки це дає змогу визначити внутрішню організацію явища і спосіб взаємодії його складових. Проте, зважаючи на складність такого явища, як конфлікт, використання тільки цього підходу до його вивчення не є достатнім.

За С. М. Сєрьогіним, системний підхід, незважаючи на свою універсальність, у дослідженні питань політології, соціології, державного управління майже не бере до уваги такі характеристики системи, як час, динаміку, процес як такий. Синергетичний аспект доповнює системний переакцентуванням часу, надаючи системному підходу нової якості – темпоральності [14, с. 58]. На

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Мета

Вигляд основного матеріалу

нашу думку, врахування цього аспекту при дослідженні конфліктів, зокрема серед посадових осіб органів місцевого самоврядування, є необхідним і важливим, адже сама система місцевого самоврядування є відкритою змінною системою, а діяльність посадових осіб місцевого самоврядування зберігає цю характеристику, – саме це і виступає підґрунтям синергетичної методології.

Дослідження конфліктів у будь-якій сфері неможливе без застосування діалектичного підходу. Як зауважує В.П. Козуб, діалектичний підхід дає змогу обґрунтувати причинно-наслідкові зв'язки, процеси диференціації та інтеграції, постійну суперечність між сутністю і явищем, змістом і формою, об'єктивність в оцінюванні дійсності [6, с. 417]. Цікавою є думка С. М. Серьогіна та І. В. Письменного, що діалектична методологія фактично має синергетичну природу, адже синергетика, як і діалектика, ґрунтується на ідеях цілісності світу та загальних закономірностях розвитку об'єктів матеріальної та духовної організації всіх рівнів, але водночас синергетика на основі глибокого взаємозв'язку між хаосом та порядком продовжує розвивати ідею еволюції світу та людини в ньому нелінійними законами та багатоваріативними альтернативами [15, с. 8]. У цьому сенсі наведені методологічні підходи слугують інструментом дослідження природи конфліктів.

Оскільки ми досліджуємо конфлікти серед посадових осіб органів місцевого самоврядування, доречним буде врахування інституційного та діяльнісного підходів. У межах інституційного підходу конфлікт виступає явищем, що притаманне організації, тобто служба в органах місцевого самоврядування розглядається як соціальний інститут, а діяльнісний підхід підкреслює те, що конфлікт виникає саме у процесі діяльності. Проте діяльнісний підхід до розгляду і аналізу конфлікту є більш адекватним для безпосереднього дослідження конфліктів серед посадових осіб, а інституційний – для виявлення особливостей системи місцевого самоврядування. Дійсно, саме діяльнісний підхід закладено у визначення поняття «посадова особа», «служба в органах місцевого самоврядування» тощо.

Ситуаційний підхід, що являє собою вибір різних методів та засобів управління залежно від їх ефективності в конкретній ситуації [6, с. 520], є досить гнучким і придатним для вивчення процесу оперативного реагування на конфліктні ситуації. Проте застосування його як основного у процесі дослідження такого явища, як конфлікт, на наш погляд, є недоцільним, а ось застосування цього підходу у практичній діяльності, пов'язаній із конфліктами серед посадових осіб органів місцевого самоврядування дасть можливість приймати оптимальні рішення.

На відміну від наведених вище підходів, комплексний підхід дає можливість застосувати не тільки певну сукупність методологічних підходів, що застосовуються у науці державного управління, а й використати підходи інших наукових галузей. Тому логічним є висновок, що комплексний підхід є міждисциплінарним і, як зазначає В. Д. Бакуменко, це сприяє більш повному дослідженню предмета науки та суттєвому підкріпленню методів управлінської науки арсеналом і результатами міжпредметних досліджень [6, с. 329].

У зв'язку із цим розглянемо соціально-психологічний підхід, використання якого є необхідністю при дослідженні явищ і процесів у діяльності і взаємодії людей. На нашу думку, дослідження конфліктів потребує врахування принципів біхевіорального підходу, і у цьому ми погоджуємося з Ю. Мацієвським, який з врахуванням біхевіорального характеру конфліктних відносин, роз-

глядає конфлікти раціональні (спричинені суперечливими інтересами або поглядами) та ірраціональні. Як зазначає вчений, ірраціональні конфлікти вибухають спонтанно, концентруються більше на особах, ніж на проблемах; на передумовах, ніж на цілях [9, с. 121–122].

До того ж Ю. Мацієвський акцентує увагу на тому, що при вивченні конфліктів одну з визначальних ролей відіграє принцип інтеракції (взаємодії), який означає активну взаємодію як мінімум двох сторін. У зв'язку з цим цілком придатним для дослідження конфліктів є семантичний підхід, відповідно до якого причини конфліктів криються в хибному розумінні чи неправильній інтерпретації сторонами намірів, висловлювань чи дій одна одній. Практично немає несумісності між цільовими і ціннісними орієнтаціями сторін, проте існує ворожнеча між ними [9, с. 119]. Дійсно, з врахуванням цього підходу можливо збагнути природу ірраціональних конфліктів. Проте семантичний підхід варто використовувати як допоміжний, особливо у тих випадках, коли конфлікти серед посадових осіб органів місцевого самоврядування виникають випадково у процесі ділової комунікації.

Враховуючи те, що конфлікти серед посадових осіб органів місцевого самоврядування виникають і відбуваються у процесі діяльності, зокрема під час комунікації, варто розглянути методологію символічного інтеракціонізму, яка допоможе розкрити природу цього явища. Як зазначає В. В. Мироненко, основним поняттям символічного інтеракціонізму є взаємодія (інтеракція) і ця взаємодія є обмінном символами, зокрема мова розглядається як основний символічний засіб взаємодії. Оскільки соціальні дії суб'єктів взаємодії мають комунікативний характер, а взаєморозуміння, досягається у ході координації індивідами своїх дій, то для організації важливим є створення спільних смислів (норм, правил, цінностей), координація дій відповідно до досягнутих угод, що сприяють розвитку процесів соціальної інтеграції [10].

Визначаючи те, що окрім об'єктивних причин, конфлікти виникають через суб'єктивні причини, зазначений підхід допомагає у розумінні сутності конфліктів та може бути покладений в основу вивчення конфліктів в організаціях, групах людей і тому підходить для дослідження конфліктів серед посадових осіб органів місцевого самоврядування.

Зрештою, складність такого явища, як конфлікт, припускає можливість застосування методології кластерного аналізу. За визначенням А. В. Решетніченка і С. М. Серьогіна, кластерний аналіз є процедурою багатовимірного розшарування досліджуваних об'єктів на підставі групування ряду показників за певними ознаками в певні кластери. На їхню думку, однорідність кластерів дозволяє розрізнати ті або інші особливості, тенденції, виміри об'єктів дослідження [12, с. 63]. Особливо придатним зазначений методологічний підхід, за нашим переконанням, є для визначення особливостей конфліктів серед посадових осіб органів місцевого самоврядування, тобто при уособленні цієї групи службовців як певного специфічного кластеру.

Звертаючись до робіт попередніх дослідників, бачимо, що А. Г. Ішмуратов визначаючи конфлікт як хворобу спілкування послуговується у своїй роботі когнітивним та інтеракційним підходами [8]; М. І. Пірен акцентує увагу на застосуванні мотиваційного, ситуаційного та когнітивного підходів до розгляду та осмислення конфліктів (особистісних, міжособистісних, міжгрупових) [11, с. 23]. Проте, на думку Н. В. Гришиної, окрім зазначених підходів, варто також враховувати синтез ситуаційного й особистісного підходів. Як зазначає дослідниця, окремі

індивіди помітно відрізняються один від одного ступенем прояву послідовності особистісних якостей у різних соціальних ситуаціях, а ситуації різняться в залежності від ступеня свободи індивідуальних відмінностей у поведінці, що допускаються цими ситуаціями [3, с. 218–220].

На відміну від Н. В. Гришиної, А. Я. Анцупов і С. В. Баклановський є прибічниками системного підходу до вивчення конфліктів, виділяючи при цьому такі його види, як: системно-структурний, системно-функціональний, системно-генетичний, системно-інформаційний. Окремо автори наводять системно-ситуаційний, системно-змістовний та міждисциплінарний аналіз, вказуючи на їхнє теоретично-прикладне значення [2, с. 53].

У дослідженнях таких науковців галузі державного управління, як Н. П. Довгань [5], В. Г. Тимофієв [18], Н. О. Федчун [19], О. А. Тертишної [17], превалює використання системного підходу і його основних різновидів та діяльнісного. Зокрема, у науковому дослідженні Т. О. Сенюшкіна [13] спирається на системно-синергетичний підхід. Також зустрічаємо ознаки застосування інтеракційного підходу у Н. П. Довгань (конфлікт як процес спілкування) і В. Г. Тимофієва (конфлікт як стосунки між суб'єктами соціальної взаємодії). Варто відзначити, що робота О. А. Тертишної відзначається використанням арсеналу соціологічних підходів, а також неостанню роль у її дослідженні відігравав системно-функціональний підхід, що використовувався для дослідження і розкриття сутності конструктивного ресурсу конфлікту.

Разом із тим, у дослідженні Н. О. Федчун, присвяченому конфліктам у діяльності органів місцевого самоврядування, був використаний нормативний підхід. Як зазначає К. Е. Шумовська, дослідження системи місцевого самоврядування було б неповним, якби не існував нормативний метод, що передбачає використання норм і нормативів в налагодженні ефективної діяльності органів державної і муніципальної влади [20]. Тому, безсумнівно, використання цього методу матиме місце при вивченні конфлікту інтересів на службі в органах місцевого самоврядування.

Ми згодні з С. М. Серьогіним і І. В. Письменним у тому, що будь-які соціальні утворення – це надзвичайно складні відкриті системи, де латентно існує безліч комбінованих зв'язків між компонентами цих систем, проте які з них активуються у той чи інший спосіб реалізації – залишається невідомо. До того ж, людина як специфічний «витвір природи» здатна скоювати абсолютно нелогічні вчинки в кризових ситуаціях [15, с. 7]. Ці специфічні особливості синергетичного підходу, на наш погляд, допомагають збагнути причини ірраціональних конфліктів серед посадових осіб органів місцевого самоврядування, тобто тих, що виникають спонтанно і концентруються більше на конкретних людях, ніж на проблемах.

З урахуванням всього вищезазначеного, ми приходимо до висновку, що комплексно досліджувати конфлікт можливо через призму певних методологічних підходів, які є доречними і оптимальними для даного напрямку.

Таким чином, дослідження конфлікту як явища управлінської діяльності необхідно здійснювати на засадах наукового підходу, що враховує особливості конкретної сфери виникнення конфліктів. Тому, на наш погляд, методологічна основа дослідження, присвяченого конфліктам серед посадових осіб органів місцевого самоврядування, має спиратися на системну методологію з синергетично-діалектичним аспектом з використанням:

- кластерного підходу – для аналізу специфічних рис конфліктів серед посадових осіб органів місцевого самоврядування та факторів, що сприяють їх виникненню;
- підходу символічного інтеракціоналізму – для дослідження особливостей перебігу конфліктів серед посадових осіб органів місцевого самоврядування.

Література.

1. Про Стратегію державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та першочергові заходи щодо її реалізації : Указ Президента України від 24 берез. 2012 р. № 212/2012. // Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/14621.html>.
2. Анцупов А. Я. Конфликтология в схемах и комментариях : учебное пособие / А. Я. Анцупов, С. В. Баклановский. – 2-е изд., перераб. – СПб. : Питер, 2009. – 304 с.
3. Гришина Н. В. Психология конфликта / Н. В. Гришина. – 2-е изд. – СПб. : Питер, 2008. – 544 с.
4. Державне управління та державна служба : словник-довідник / уклад. О.Ю. Оболенський. – К. : КНЕУ, 2005. – 480 с.
5. Довгань Н. П. Конфлікти в державному управлінні та шляхи їх вирішення : автореф. дис... канд. наук з держ. упр. : 25.00.01 / Довгань Неоніла Полікарпівна ; НАДУ при Президентіві України. – К., 2006. – 20 с.
6. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін [та ін.] ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – 820 с.
7. Енциклопедія державного управління: у 8т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – К. : НАДУ, 2011. – Т. 2 : Методологія державного управління / наук.-ред. колегія : Ю. П. Сурмін (співголова), П. І. Надолішній (співголова) та ін. – 2011. – 692 с.
8. Ішмуратов А. Т. Конфлікт і згода: основи когнітивної теорії конфліктів / А. Т. Ішмуратов. – К. : Наукова думка, 1996. – 192 с.
9. Мацієвський Ю. Теоретичні аспекти аналізу суспільних конфліктів : множинність концептуальних підходів / Юрій Мацієвський // Людина і політика. – 2004. – №3. – С. 115–129.
10. Мироненко В. В. Соціально-психологічний погляд на корпоративні комунікації (теоретичний аспект) / В. В. Мироненко // Держава та регіони. Серія : Соціальні комунікації. – 2010. – № 2. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_sk/2010_2/files/SC210_42.pdf.
11. Пірен М. І., Ребкало В. А. Конфлікти в системі управлінської взаємодії: шляхи розв'язання та попередження : навч. посіб. / М. І. Пірен, В. А. Ребкало. – К. : НАДУ, 2009. – 96 с.
12. Решетніченко А. В., Серьогін С. М. Теорія управління соціальним розвитком: українсько-англійський глосарій / пер. англ. Л. В. Павленко [та ін.] – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2005. – 144 с.
13. Сенюшкіна Т. О. Державні механізми управління етнічними конфліктами : автореф. дис... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.02 / Сенюшкіна Тетяна Олександрівна; НАДУ при Президентіві України. – К., 2007. – 36 с.
14. Серьогін С. М. Державний службовець у відносинах між владою і суспільством : монографія / С. М. Серьогін. – Д. : ДРІДУ НАДУ при Президентіві України, 2003. – 456 с.
15. Серьогін С. М. Застосування синергетичних підходів до оптимізації системи органів публічної влади :

наук. розробка / С. М. Серьогін, І. В. Письменний ; за заг. ред. Т. О. Савостенко. – К. : НАДУ, 2008. – 52 с.

16. Сурмін Ю. П. Майстерня вченого: підручник для науковця / Юрій Сурмін. – К. : Навчально-методичний центр «Консорціум з удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2006. – 302 с.

17. Тертишна О. А. Використання конструктивного ресурсу конфлікту в системі державної служби України : автореф. дис... канд. наук з держ. упр. : 25.00.03 / Тертишна Олена Анатоліївна ; ДРІДУ НАДУ при Президентіві України. – Д., 2010. – 20 с.

18. Тимофіїв В. Г. Управління конфліктами в діяльності державних службовців : автореф. дис... канд. наук з держ. упр. : 25.00.03 / Тимофіїв Василь Геннадійович ; ДРІДУ НАДУ при Президентіві України. – Д., 2006. – 20 с.

19. Федчун Н. О. Конфлікти в діяльності органів місцевого самоврядування: причини, шляхи розв'язання та прогнозування : автореф. дис... канд. наук з держ. упр. : 25.00.04 / Федчун Ніна Олексіївна ; НАДУ при Президентіві України. – К., 2009. – 20 с.

20. Шумовська К. Е. Методологія дослідження місцевого самоврядування / К. Е. Шумовська // Державне управління: удосконалення та розвиток. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/index.php?option=1&iid=384>.

Метою статті є дослідження основ взаємодії органів місцевого самоврядування та громадянського суспільства щодо реалізації етнополітичної політики.

Питанням розвитку місцевого самоврядування займалися В. Б. Авер'янов, В. Д. Бакуменко, М. А. Баймуратов, О. Д. Лазор, П. І. Надолішний, Е. В. Мамонтова, М. О. Пухтинський.

Етнополітична пролематика розглядалася в роботах В. Б. Авер'янова, О. В. Антонюка, О. М. Куца, Ю. О. Куца, П. І. Надолішнього, Ю. І. Римаренка, В. В. Голуб та інші.

Дослідженню участі громадян у вирішенні місцевих питань присвячено праці Е. А. Гансової, С. О. Кириченко, А. Ф. Колодій, А. С. Крупника, О. П. Якубовського та інших науковців. Але, на нашу думку, питання щодо реалізації етнополітичної політики органами місцевого самоврядування та громадянського суспільства потребує більш детального дослідження.

На сьогодні в місцевому самоврядуванні існує багато проблем, які потребують негайного вирішення, проте, в даному дослідженні ми маємо за мету розглянути проблему участі населення у вирішенні питань місцевого значення через територіальні громади та інституції громадянського суспільства тощо.

Одним з найважливіших надбань України за часи незалежності є прагнення спрямування державної етнополітичної політики на досягнення злагоди та підтримки добрих взаємин у суспільстві, особливо в такій непростій сфері, як міжетнічні стосунки. Проведення політики толерантності та врахування усіх інтересів, потреб, сподівань населення на всебічну підтримку з боку влади вимагають від управлінців та науковців все більших напрацювань, особливо в напрямі підтримки досягнень в сфері етнополітичних взаємовідносин, усталеній практиці толерантності, демократії та врахуванні потреб.

Місцеве самоврядування є правом територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції та законів України [8]. Отже, ст. 140 Конституції України дає підстави вважати, що основні напрямки державної політики визначаються актами вищих органів державної влади, відповідно до яких політика реалізується на місцях конкретними рішеннями в межах повноважень органів місцевого самоврядування тощо.

Основними міжнародними документами, які визначають принципи та зобов'язання держав щодо забезпечення ефективного захисту національних меншин та прав і свобод осіб, що належать до цих меншин, ратифікованими Верховною Радою України, є Міжнародний пакт Організації Об'єднаних Націй про громадянські і політичні права (1966 р.), Конвенція Ради Європи про захист прав і основоположних свобод та відповідні протоколи до неї (1950 р.), Рамкова конвенція про захист національних меншин (1995 р.) та Європейська хартія регіональних мов або мов меншин (1992 р.). Всі ці документи передбачають необхідність враховувати при прийнятті рішень на місцевому рівні специфічну етнополітичну ситуацію в кожному окремо взятому регіоні або населеному пункті в залежності від структури населення.

Базові принципи гарантій прав національних меншин в Україні закріплені Конституцією України, в тому числі через здійснення територіальними громадами права на самоврядування. Відповідно до статей 10, 11, 24 та 53 Конституції України, в Україні гарантуються:

УДК 352:323.1

Інна Граматик

МЕХАНІЗМИ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В СФЕРІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕТНОПоліТИЧНОЇ ПоліТИКИ

У статті досліджуються основи взаємодії органів місцевого самоврядування та громадянського суспільства щодо реалізації етнополітичної політики. Особлива увага приділяється нормативно-правовому забезпеченню, аналізу форм та сучасному стану взаємовідносин. Запропоновано низку заходів, реалізація яких сприятиме удосконаленню розвитку взаємовідносин органів місцевого самоврядування з громадянським суспільством щодо реалізації етнополітичної.

Ключові слова: *міське самоврядування, громадянське суспільство, етнополітична політика.*

Постановка проблеми

Прийняття Україною курсу на реформування спонукає до пошуку оптимального варіанта відносин органів місцевого самоврядування з громадянським суспільством щодо реалізації політики, зокрема етнополітичної, яка б цілком відповідала сучасним вимогам суспільного життя, світовим та європейським стандартам, була спрямована на забезпечення прав, свобод і законних інтересів людини.

Враховуючи комплексний характер теми, ми підійшли до розгляду її комплексно відносно реалізації етнополітичної на партнерських засадах взаємодії органів місцевого самоврядування та громадянського суспільства.